

'eren

KULTUR
NAVNE
SPORT
RADIO/TV

Med Gunnar Ekelöfs digte ved den ene hånd, og vennen Olof Lagercrantz' erindringer om Ekelöf ved den anden, har man fra i dag den bedste mulige anledning til at indlede eller forny bekendtskabet med dette århundredes vel nok største, svenske digter

DE FRI
AKTUEL

TIRSDAG 12. NOVEMBER 1996

DIGTE

GUNNAR EKELOF: *Fyrsten af Emgion. Udvalgte digte. 144 sider. 225 kroner*
OLOF LAGERCRANTZ: *Jeg bor i en anden verden, men du bor jo i den samme. 220 sider. 275 kroner. Begge bøger udkommer i dag på Gyldendal og er oversat af Karsten Sand Iversen*

»Her, i de lange, velnærede dages/ trange indpakkede Sverige/ hvor alt er tættest for træk... er der mig koldt«.

Ordene stammer fra 1945 og samlingen »Non Serviam«. Længe før det blev moderne at føle sig omklaret af offentlig omsorg og indblanding, beklagede den store, svenske digter Gunnar Ekelöf sig over »Folkhemmet«s kvælende favntag. Men Ekelöf forblev i Sverige. På trods af sin livslange forelskelse i Middelhavets kultur var hans digtning rodfæstet i det svenske.

I sine sidste digtsamlinger inkarnerede han sig ganske vist som den detroniserede – og fiktive – byzantinske Fyrste af Emgion, men han tilhørte det svenske sprog, den svenske by, den svenske natur og ikke mindst »den svenske brandert«.

I HISTORISK EKSil

Han var ikke desto mindre en digter i eksil. Men Ekelöfs eksil var ikke af geografisk karakter. Gunnar Ekelöf var en tidløs digter i historisk eksil.

Ekelöfs tidløshed var ikke støvet. Han var en fremmed, og det er nærmest essensen af det moderne, og den lærde digter med dyb indsigt i antikkens og modernismens verdener skrev både lokumspoesi, kneppelyrik og oder til lammekoteletten ved siden af.

Men han var en ikke-politisk digter, og en digter som af hele sit væsen kunne skrive »Jeg tror ikke på et liv efter dette/ jeg tror på dette liv«. En aristokratisk anarkist af temperament som blev fødselshjælper for moderniteten i svensk lyrik og selv endte med at skrive en lyrik, som blev et enestående eksempel på en frugtbar moderne mysticisme.

I hele sin digtning kæm-

JEG TROR PÅ DETTE LIV

per Ekelöf for at nå ind til det fundamentalt fællesmenneskelige bagved de idéer og ideologer, der svirrede som fluer i civilisationens overfyldte rum. Det vi har tilfælles i sidste ende. Det siger sig selv, at *kønnet* og

døden var en stor del af svaret.

KONTRASTER MØDES

To Gunnar Ekelöf-bøger udkommer i dag. »Fyrsten af Emgion« er udvalgte digte fra debuten med »Sent På

Gunnar Ekelöf levede livet fuldt ud – den lærde digter med dyb indsigt i antikkens og modernismens verdener skrev desuden alt lige fra lokumspoesi til oder til lammekoteletten ved siden af

Jorden« i 1932 til digte, som først er udkommet efter Ekelöfs død i 1968.

»Jeg bor i en anden verden, men du bor jo i den samme« er titlen på Olof Lagercrantz' erindringer om Gunnar Ekelöf. Lagercrantz er det gamle fyrtårn i svensk kulturliv. Den 85-årige forfatter og tidligere chefredaktør for *Dagens Nyheter* er berømmet for sine gennemgange af Marcel Proust, James Joyce og Joseph Conrad samt ikke mindst for den medrivende biografi om August Strindberg.

Men bogen om Gunnar Ekelöf er af en ganske anden karakter. Her mødes erindringskunstneren og den kloge litterat. Ekelöf og Lagercrantz var nemlig venner for livet og til og med langt ude slægtninge. Derfor er der en særegen blid tone over en bog, som krydret med uformelle dagbogsoptegnelser fortæller om et menneske der var digter i en grad, så det på intet tidspunkt af livet og på intet tidspunkt i døgnnet var muligt at skille de to ad.

Når alkoholikeren Ekelöf væltede rundt i en kæmpebrandert, og på den konto erhvervede nogle af sine mangfoldige ar i ansigtet, var det en del af digtertilværelsen. »Beruselsen er den klassiske måde at overvinde tid og død på,« konstaterer Lagercrantz nøgternt, og hvad enten Ekelöf var stjernestiv, eller sov som en død, gærede han og fabrikerede drømme og indsigt, som før eller siden fandt vej til de digte, som gjorde ham til vel nok århundredets største, svenske digter.

Ekelöfs digte lever op digterens tidløse eksil. De bedste af dem står stadig lige dugfriske på papiret.

ALTID ENSOM

På trods af en veludviklet sans for sjov i gaden og en forkærlighed for ægte-skabelige sysler såsom sex og stramajbroderi følte Ekelöf sig dybest set altid ensom. Som man gør, når man aldrig undslipper bevidstheden om altings fundamentale meningsløshed. At tilkæmpe sig livet på trods af meningsløsheden. Ekelöfs

digte handler om døden og drømmene. Om at indsnuse livet med hver eneste tilgængelig fiber. Om trods alt:

»I denne grusomhed der er vort liv/ er kærligheden en drøm om skønhed« skrev han et år før sin død i »Vägvisare Till Underjorden«.

En rutschebanetur – kaos og smerte vekslende med eufori. Hos en mand som kunne være ligeså pjattet og muntert sjofel, som han kunne være knuget af dyb depression. »Rutineret piksugerske« og »overskæg ingen hindring« var to ingredienser i en af Ekelöfs mere kække parodier.

Selv da han lå og var ved at dø af strubekræft, var der kræfter til en kvik bemærkning. Ekelöf klagede over, at ingen lod høre fra sig. Da hustruen Ingrid indvendte »Men det er jo midt om natten, Gunnar!«, svarede han – »Jamen så japanerne da...«

Hans digte var sprænglærde, men han kunne selv leve op til kravene i udsagnet »Et lærd digt vil, hvis det er ægte, aldrig meddele læseren sin specielle viden, men kun den ekspansion i følelse og intellekt, en eventuel lærdom har givet anledning til.«

UAFRYSTELIGT

Olof Lagercrantz giver et ligeså stilfærdigt som uafrysteligt portræt af et menneske, der både hvad angår talent, svagheder og udholdenhed var af et næsten overmenneskeligt format.

Lagercrantz selv fortæller med en særegen noblesse, som kombinerer hans hengivenhed for den døde ven med et aldrig svigtende kunstnerisk overblik.

»Han skrev indtil alt liv i ham var brugt op,« skriver Lagercrantz om Ekelöf og tilføjer »Jeg ser ud til at få samme skæbne.«

Heldigvis. For med Ekelöfs digte ved den ene hånd, og Lagercrantz' erindringer om ham ved den anden, har man den bedst mulige anledning til at indlede eller forny bekendtskabet med en stor digter.

KIM SKOTTE